

FONGS NOUS O POC CITATS A CATALUNYA XI

M. TABARÉS i A. ROCABRUNA

Societat Catalana de Micologia, carrer de la Marina, 96 1r, 4a; E-08028 Barcelona.
mtabac@hotmail.com; arocabrna_micol@hotmail.com

ABSTRACT. New or rarely recorded fungi from Catalonia (Spain). XI. This work includes de description and iconography of three species of agaricales collected in Catalonia (NE of Spain). One of them is an Ascomycete, of the order Pezizales, *Otidea tuomikoskii* Harmaja and two are Basidiomycetes: *Hemimycena cephalotricha* (Joss.) Sing. and *Boletus rhodopurpureus* Smotlatcha,

Key words: Agaricales, Basidiomycetes, Ascomycetes, *Otidea*, *Boletus*, *Hemimycena*, Catalonia, Spain

RESUM. Fongs nous o poc citats a Catalunya. XI. En aquesta nova aportació descrivim i il·lustrem tres espècies recol·lectades a Catalunya: un ascomicets de l'ordre *Pezizals*, *Otidea tuomikoskii* Harmaja, i dos basidiomicets que considerem rars i encara no citats al nostre territori: *Hemimycena cephalotricha* (Joss.) Singer i *Boletus rhodopurpureus* Smotlatcha.

Paraules clau: Agaricals, Basidiomicets, Ascomicets, *Otidea*, *Boletus*, *Hemimycena*, Catalunya, Espanya

RESUMEN. Hongos nuevos o poco citados en Cataluña. XI. En esta nueva aportación describimos e ilustramos tres especies recolectadas en Cataluña: un ascomicete del orden *Pezizales*, *Otidea tuomikoskii* Harmaja y dos basidiomicetes: *Hemimycena cephalotricha* (Joss.) Sing. y *Boletus rhodopurpureus* Smotlatcha que consideramos nuevas o raras:

Palabras clave: Agaricales, Basidiomicetes, Ascomicetes, *Otidea*, *Boletus*, *Hemimycena*, Cataluña, España.

INTRODUCCIÓ

Aquest treball és una nova aportació a la sèrie de treballs dedicats als fongs nous o poc citats a Catalunya, detallats a la relació bibliogràfica (ROCABRUNA & TABARÉS, 1999, 2002, 2003, 2005, TABARÉS & ROCABRUNA, 2006, 2007 i 2008, TABARÉS *et al.*, 2004) i que venim publicant des de l'any 1996, en els que hem aportat una descripció de 180 taxons, entre ascomicets i basidiomicets. El material estudiat es conserva a l'herbari de la Societat Catalana de Micologia (SCM), dipositat al Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal (CeDocBiV) de la Universitat de Barcelona. (Herbari BCN).

ESPÈCIES ESTUDIADES

Otidea tuomikoskii Harmaja

Ascomes de 20-30 mm d'alt per 6-8 mm d'ample, en forma d'orella de llebre, amb el marge involut. Cara himenial de color ocraci ataronjat. Cara externa fufuràcia i del mateix color que la superfície himenial. Base blanca. Ascòspores de $9,2-11,5 \times 5,5-6 \mu\text{m}$, estretament el·líptiques, llises, mono o bigutulades. Ascs de $128-150 \times 9-11 \mu\text{m}$, octosporats, operculats, amb les espores uniseriades. Paràfisis septades filiformes, eixamplades a l'àpex, sovint curvades. Exciple ectal amb estructura cel·lulosa-angulosa (*textura angularis*) amb elements de $13-40 \mu\text{m}$. Exciple medul·lar amb estructura intrincada (*textura intricata*), amb elements de $28-30 \times 4-15 \mu\text{m}$.

MATERIAL ESTUDIAT. LLEIDA. Arriu de Bordius, (Canejàn) Val d'Aran, UTM 31T 0315-4744, 3 exemplars que creixien entre les agulles d'*Abies alba*. 6-IX-2007. SCM A-1087.

Hemimycena cephalotricha (Joss.) Sing.= *Delicatula cephalotricha* (Joss.) Cejp

Pileu de 4-7 mm de diàmetre, al principi hemisfèric, després convex, de color blanc nívi, amb el marge acanalat. Làmines i lamèl·lules estretes, de fins a 0,5 mm d'amplada, arquejades-decurrents, amb estries transversals i anastomitzades. Esporada de color blanc, no amiloide. Estípit de 5-8 × 0,25-0,5 mm, pruïnós, esvelt de jove, després curt en relació amb el diàmetre del pileu, quan aquest ja està ben desenvolupat. Carn molt prima, de color blanc. Olor inapreciable i sabor suau. Els exemplars joves destil·len petites gútules aquoses. Espores de 7-8 × 5-6 µm; Qm = 1,36, amigdaliformes, de vegades mucronades. Basidis de 20-35 × 5-6 µm amb esterigmes de 3-4 µm de llargada, fibulífers, gutulats. Queilocistidis de 25-50 × 3-5 µm, fibulífers, filiformes, rectes o sinuosos, amb l'apex capitat, molt abundants. Caulocistidis de forma i mides similars. Pileocistidis també semblants.

MATERIAL ESTUDIAT. BARCELONA. Can Bell, Sant Cugat del Vallès (Vallès Occidental), en grups de centenars d'exemplars, sobre l'escorça d'una alzina (*Quercus ilex*) viva. 9-1-2009. BCN-SCM B5359.

OBSERVACIONS. Aquesta espècie pot ésser confosa, entre d'altres, amb *Mycenella margaritifera* (Maire) Maas Geest, però *Mycenella* té làmines poc marcades o nul·les, les espores son esfèriques, amb un apicle ben evident, i els cistidis són coral·loides. Nosaltres creiem que l'espècie publicada en la làmina núm. 1134 de Bolets de Catalunya com *Mycenella margaritifera* (Maire) Maas Geest, no està ben interpretada i correspon en realitat a la que descrivim en aquest treball.

Boletus rhodopurpureus. Smotlatcha= *Boletus purpureus* Fr. ss. Smotl.

Pileu de (75)-150-250 mm de diàmetre, primer hemisfèric, després convex i, finalment, aplanat de color rosa-porpra, que de vegades es decolora fins a tonalitats de color beix o gris lívid. Marge involut i una mica vellutat; blaveja al tacte. Tubs de 5-10 mm de llargada, d'adherents a gairebé lliures, petits en relació amb al gruix de la carn, de color groc. Porus de fins a 3 mm, de color vermell-porpra o groc vermellós, que blavegen al tall o al tacte. La carn del barret és lleugerament verdosa blavenca al tall, i la del peu és primer groga, per passar ràpidament a les mateixes tonalitats que l'altre. Olor acidul i sabor suau. Estípit de 100-200 × 50-80 mm, de color groc de crom clapejat de vermell, cobert a la part superior d'un fi reticle de malles hexagonals allargades, de color vermell porpra. Carn groguenca al peu i vermell-porpra a la base. Espores de color groc olivaci pàl·lid, de 11-14 × 5-7 µm, Qm = 2,3. Basidis de 25-35 × 9-11 µ, bispòrics o tetraspòrics, claviforme-ventruts. Queilocistidis fusiformes, de 22-35 × 6,5-7 µm. Pileipel·lis amb elements de 3-6,5 µm de diàmetre i amb pigment intracel·lular brunenc.

MATERIAL ESTUDIAT. GIRONA. La Salut (Sant Feliu de Pallerols), Osona 1050 m, UTM 31T 0457-4657, un grup de 8 exemplars sota roures (*Quercus petraea* o *Q. pubescens*) i faigs (*Fagus sylvatica*). 10-9-98. BCN-SCM B-3415. El Santuari d'El Far (La Selva) 1100 m, sota roures (*Quercus petraea* o *pubescens*), 2 exemplars. BCN-SCM B5364.

OBSERVACIONS. Aquesta espècie pertany a la secció *Luridi* Fr., caracteritzada pels porus de color vermell. És difícil separar-la d'altres espècies, com *Boletus legaliae* (Pilát) Pilát & Dermek, menys vermell-porpra i més gris rosat. Els caràcters microscòpics de totes aquestes espècies properes ajuden molt poc a diferenciar-les. Seria necessària una investigació a fons d'aquesta complexa secció.

AGRAÏMENTS

A E. Rubio, per la identificació de *Hemimycena cephalotricha*. A N. Van Vooren per l'ajut en la identificació d'*Otidea tuomikoskii*.

BIBLIOGRAFIA

- BOUDIER, E. (1905-1910).- *Icones Mycologicae*, Tome II, Librairie des Ciencias Naturelles, Paris.
- BREITENBACH, J. & F. KRANZLIN (1991).- *Champignons de Suisse*. Tome III. Edit. Mykologia. Lucerna. 364 pp.
- COURTECUISSIE, R. & B. DUHEM (1994).- *Guide des Champignons de France et d'Europe*. Delachaux et Niestlé.
- HARMAJA, H (1976).- New species and combination in the genera *Gyromitra*, *Helvella* and *Otidea*. *Karstenia*, 15: 29-32.
- MALENÇON, G. & R. BERTAULT (1975).- *Flora des Champignons Supérieurs du Maroc*. Tome II, 539 pp.
- MERDARI, J.F. Considerazione sul genere *Otidea* Fuck. (1995).- *Bolletino C.M.G. Carinii*, 29-30: 23-32.
- ROCABRUNA, A i M. TABARÉS (1999).- Fongs nous o poc citats de Catalunya. III. *Rev. Catalana de Micologia*, 22: 71-76.
- ROCABRUNA, A i M. TABARÉS (2002).- Fongs nous o poc citats de Catalunya. IV. *Rev. Catalana de Micologia*, 24: 43-56.
- ROCABRUNA, A. i M. TABARÉS (2003).- Fongs nous o poc citats de Catalunya. V. *Rev. Catalana de Micologia*, 25: 49-64.
- ROCABRUNA, A. i M. TABARÉS (2005).- Fongs nous o poc citats de Catalunya. VII. *Rev. Catalana de Micologia*, 27: 17-32.
- TABARÉS, M, i A. ROCABRUNA (2006).- Fongs nous o poc citats a Catalunya. VIII. *Rev. Catalana de Micologia*, 28: 125-130.
- TABARÉS, M, i A. ROCABRUNA (2008).- Hongos nuevos o poco citados en Catalunya. X. *Rev. Catalana de Micologia*, 30: 51-56.
- TABARÉS, M, i A. ROCABRUNA (2007).- Fongs nous o poc citats a Catalunya IX. *Rev. Catalana de Micologia*, 29: 35-44.
- TABARÉS, M.; J. LLISTOSELLA i A. ROCABRUNA (2004).- Fongs nous o poc citats de Catalunya VI. *Rev. Catalana de Micologia*, 26: 43-58.
- VAN VOOREN, N. & O. JYNDRICH (2008).- *Otidea tuomikoskii*, *O. papillata* et *Otidea papillata* f. nov. trois taxons remarquables appartenant au genre *Otidea* (Pezizales, Pyrenomataceae). *Bull. Mycol. Bot. Dauphine Savoie*, 188: 47-57.
- VILA, J.A. ROCABRUNA, J. LLISTOSELLA, M. TABARÉS, X. LLIMONA i P. HOYO (1997).- Fongs nous o poc citats de Catalunya i Andorra. II. *Rev. Catalana de Micologi*, 20: 105-124.
- VILA, J.A. ROCABRUNA, X. LLIMONA, M. TABARÉS, J. LLISTOSELLA i D. SIERRA (1996).- Fongs nous o poc citats de Catalunya i Andorra. I. *Rev. Catalana de Micologia*, 19: 25-46.

Fig. 2: A: Aspecte de les taques blanques de *M. llimonae* sobre branques mortes de *Pinus halepensis*. B: Aspecte general, sobre esquama de pinya de *P. halepensis*. C: Posició dels apotecis. D: Secció d'una esquama amb apotecis. E: Secció del marge d'un capítol amb ascis i acumulació superficial d'ascòspores; microscòpia òptica. F: Detall de les espores acumulades sobre el capítol; microscòpia de rastreig. A: DMP 060526; B-D: DMP 090802; E, F: BCN-Lich 14507 (holotip).

FONGS NOUS O POC CITATS A CATALUNYA XI

M. TABERÉS i A. ROCABRUNA

Societat Catalana de Micologia, carrer de la Marina, 96, 1r, 4a. E-08028 Barcelona.

E-mail: mtabac@hotmail.com; arocabruna_micol@hotmail.com

ABSTRACT. New or rarely recorded fungi from Catalonia (Spain) XI. This work includes de description and iconography of three species of agaricales collected in Catalonia (NE of Spain). One of them is an Ascomycete, of the order Pezizales, *Otidea tuomikoskii* Harmaja and two are Basidiomycetes: *Hemimycena cephalotricha* (Joss.) Sing. and *Boletus rhodopurpureus* Smolatcha,

Key words: Agaricales, Basidiomycetes, Ascomycetes, Otidea, Boletus, Hemimycena, Catalonia, Spain

RESUM. Fongs nous o poc citats a Catalunya, XI. En aquesta nova aportació descrivim i il·lustrem tres espècies recol·lectades a Catalunya: Un ascomicets del Ordre *Pezizals*, *Otidea tuomikoskii* Harmaja, i dos basidiomicets, que considerem rars encara no citats al nostre territori: *Hemimycena cephalotricha* (Joss.) Sing. i *Boletus rhodopurpureus* Smolatcha.

Paraules clau: Agaricals, Basidiomicets, Ascomicets, Otidea, Boletus, Hemimycena, Catalunya, Espanya

RESUMEN. Hongos nuevos o poco citados en Cataluña XI En esta nueva aportación describimos e ilustramos 3 especies recolectadas en Cataluña: 1 ascomicete del Orden *Pezizales*, *Otidea tuomikoskii* Harmaja y dos basidiomicetes: *Hemimycena cephalotricha* (Joss.) Sing. and *Boletus rhodopurpureus* Smolatcha que consideramos nuevas o raras:

Palabras clave: Agaricales, Basidiomicetes, Ascomicetes, Otidea, Hemimycena, Cataluña, España.

INTRODUCCIÓ

Aquest treball és una nova aportació a la sèrie de treballs dedicats als fongs nous o poc citats a Catalunya, detallats en la relació bibliogràfica, i que venim publicant des de el any 1996, en els que em descrit 180 tàxons entre ascomicets i basidiomicets. El material estudiat es conserva a l'herbari de la Societat Catalana de Micologia, dipositat al Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal (CDocBiV) de la Universitat de Barcelona.

ESPÈCIES ESTUDIADAES

Otidea tuomikoskii Harmaja

Fructificació de 20-30 mm de alt × 6-8 mm de ample en forma de orella de llebre, amb el marge involut. Cara himenial de color ocràci ataronjat. Cara externa furfuràcea y del mateix color que la himenial. Base blanca. Ascospores de 9,2-11,5 × 5,5-6 µm estretament el·líptiques, llises, mono o bigutulades. Asc de 128-150 × 9-11 µm, octosporats, operculats, amb les espores uniseriades. Paràfisis septades filiformes, eixamplades a l'apex, que de vegades són corbades. Excíple ectal amb estructura celulosa-angularis amb elements de 13-40 µm. Excíple medul·lar amb estructura intricata, amb elements de 28-30 × 4-15 µm.

MATERIAL ESTUDIAT. LLEIDA, Arriu de Bordius, (Canejàn) Val d'Aràn, UTM 31T 0315-4744, 3 exemplars que creixien entre les agulles d' *Abies alba*. 6-IX-2007. SCM A1087.

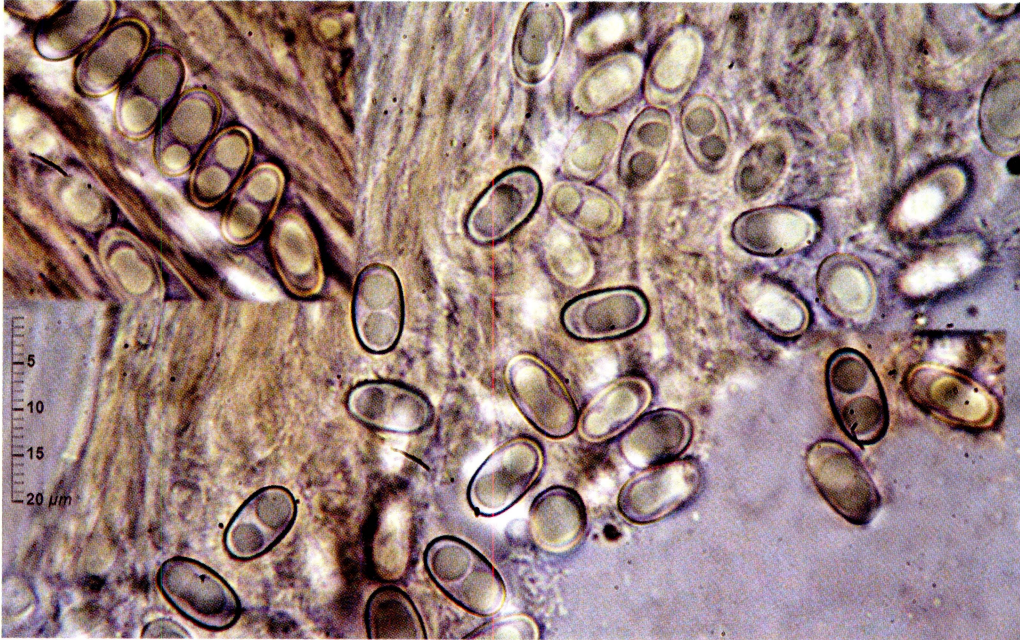

Fig. 1. *Otidea tuomikoskii* Harmaja, espores.

Otidea tuomikoskii Harmaja